

Brīde

2012.gada
novembris

NACIONĀLĀS APVIENĪBAS „VISU LATVIJAI! - TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI/LNNK”
ĒTIKAS KOMISIJAS IZDEVUMS

Kārlis Ulmanis

*Brīvību iegūt ir ļoti grūti,
bet viņu paturēt un izkopt nav mazāk grūti.
Varbūt vēl grūtāki.*

Leonids Breitfelds

Almenī runā

Brihwibas peeminella balada

Kur pirms tūkstoši gadeem
Schalza likai smilgas.
Wehjā migla līhda, līhza smilts un sneogs,
Tur no wišam vusēm
Schobēn sapluhīt ilgas,
Latvju tautas līgas, zeribas un preks.

Tur no paschas semes
Breki debēs jūtām
Vazehlees ir augschup swaignes luhjofch
Naht schurj, latvju zītis. [tehls:
Gawas galwas nolekt,
Mahie meitu atwed, tehwam līhdī naht dehls.

Ari mehs turp eestin,
Girds kad plīna līfsees:
Tur ta iauu flu o Deewa gaismu guhs.
Tur us tāhpem domās
Draugs ar draugu līfsees,
Peeminot kas bījis, bījis, ir un buhs.

Vazel augschup azis. Upstahlees un wehre
Swehta ir schi weeta.
Swehīs ir brihdīs schīs.
Gatschi muhsu semī pati ūaule swehī.
Gai chi muhsu tautu —
Swehī debesīs.

2.

Aplūst aptahrt troksnis. Norimst eelu dahrds.
Girds ar paschu. Deewu runā schajā weetā
Stahw te aptahrt laudis. Neatšan ne mahrds,
Gawus hentshu weetus redzot slīni zītā.

Līhlu pulks te runā ... Katram padoms ūaws.
Swāignes mihtet mahza.
Deewu luhgt un zret.
Semī art. Un aplopt.
Un kad brihdīs naht — eet ar schlehpri roķā:
Tautai laimi deret.

Līh — tur wašchu rahwejs ... Waščas rauj un rauj...
Zauri gadu simleem tā wijsch bija rahwīs,
Kamehr heidsot wehtra ... Rauju weefuls strausīch
Vijs schai tautai atlā galšmā zellees lāhwīs.
Stahwi, stahwi ūawā weetā
Wašchu plōstaj:
Rahdi-muhsu jaunēem, kuri tewi ūatas:
Tā ikreis, kad behbas
Muhsu tautai mahzi —
Raujās mums no waščam atlā jaatratās.

Cellausatees brahī ... Mahjas ... Draugi ar
Almens runu runā ...
Girds to dīsrēt war.
Vapebz lati iſweens reis stahw schai weetā ūuss:
Tikai ūusums mahza —
Gaprast waronūs.

3.
Lahlas teikas weras ... Lahlas jaūmas naht...
Girds saht schajā weetā
Drehet brihnīschta.
Sewi nogrimust, dīsrēt ta ūenos laikus...
Redz ta zīhnas... Raujas... Leesmas... Duhmus... Twallus...
Vag, wag zauri duhmeem, leesman:
Neauto tur Nameis pats?
Vag, wag nesweedī tara ūrigi?
Raujās eet aiz wada wads?
Wijs, ūas bījis, alkai zēka! Azu preeskā atmlīdz dīshwo!
Ašinānas straumes wefas!... Rauju plōstis ūarogs plīhw!

Dīsrēt ta negaifs ...
Wechulwehīsch
Dobamees us tara lauka hentshu pulku pluhdums ūehīsch!
Preeks un ūahpes ...

Raujs un ūepnumis ...

Klujas ūehras ...

Vlaids un ūohls

Wehtraini te pahrīchalz ūrdi... Pahrīchalz to un rauj ūew ūhds.
Swehr ...
Juhīs dīsrēt: schajā weetā
Latwī ūehr
Un ūehrēs ar:
Ka par ūinti ... ūinti ūeetal
Girds un ūobens ūahwet war.

Almens runu runā ... Almens ūāsimu ūseed ...
Cellausatees, brahī ... Mahjas ... Wai ūuhs ūebīrēt?

4.
Līh — schai weetā atnahī mahte. Azis asaro ... Bet ūrds —
Wina ūchajā almens dīesīmā ūawa dehla balsi dīsrēt.
Wina dīsrēt ... Un wina ūashīt ... Ūuhpas ūchūt: „Ja gan... Ja gan...
Es arween wehl ūawu balsi dīsrēt ... Ūirdu... Ūizi man...
Un ūai ūekas, ūa ūarp ūulkeem, ūejā ūirdi ūam ūirdsums ūeels.
Winas dehls ... Ūinch ūirmā ūindā ... Ūashā ūirmā ūindā eet.
Un ū ūahdreib ūina ūota:

Seme ūauz? — Ūad e! ... Ūad e! ...
Rahdi, ūit ūums bahrga ūina ... Rahdi ūisai ūaūle! ...
Almenī ūe ūundā ...
Nomiruščo ūeeta.
Waronstahstu ūahsta
Ūirma, ūanitlīnts.
Ūahsta — ūa ūeis ūita,
Ūahsta — ūa ūeis ūeeta,
Ka ūeis ... ūswarejal
Muhsu ūehwu ūintis.

Ūepurī ūchai ūeetā ūoneim ... Rahdu brihdī — ūahwi ūusū.
Ūlaūees ūrdi ...
Ūlaūees ūeewā ...
Wehro — ūshwo ūkmenus.

Almens runu runā ... Almens ... ūeewu ūuhds ...

Par mums

„Latvija vairs nav ne sapņi, ne nopūtas. Latvija ir cīnas un darbs.” (K. Skalbe)

Šodien runā par personības, tautas, valsts identitātes krīzi. Nav skaidrības jautājumos – kas esam, no kurienes nākam, uz kurieni ejam, kas notiek ar mums un mūsos, kāda ir mūsu esības jēga utml. Ar tiem sa-stopamies, kad nepieciešama principiāla izšķiršanās, noteikta attieksme, stāja. Aizvien biežāk dzīves sarežģītā, neskaidrībā, neviennozīmībā ir jāorientējas ātri, noteikti un nekļūdīgi. Šodien globalizācijas apstākļos dzīve top aizvien ātrāka, pārmaiņas krasākas, dzīlākas, būtiskākas, tām ir aizvien kompleksākas, daudznozīmīgākas, tālejošākas sekas. Jebkura identitāte ir šķērslis transnacionālo korporāciju globalizētai alkatībai. Kā šādos apstākļos mums kā nācijai un valstij nevis tikai izdzīvot, izvilkt sevi, bet pat uzplaukt? Kā neierautes defensīvi depresīvā attieksmē, bet domāt, plānot un strādāt ofensīvi optimistiskā stājā? Vispirms jáprot īsi, iespējami viennozīmīgi atbildēt uz minētajiem jautājumiem.

Mēs nākam no savas valsts. 18. novembris bija fundamentāla pārmaiņa: no vēstures objekta mēs tāpām par tās subjektu. Pasaulē ir vairāki tūkstoši tautu. Tikai 196 ir sava valsts. Mēs esam to vidū! Tātad esam kas vairāk kā tauta, mēs esam nācija, valsts! Daudzām lielākām tautām (kurdi 22,46 milj.), joprojām tās nav. Mums ir! Tā ir Dieva dāvana! Latvijas brīvvalsts laikā mēs tiecāmies nostiprināt savu nacionālo valstiskumu, lai garantētu latviešu tautas uzplaukumu. 1938. gada 18. novembrī plakāts virs Radio nama vēstīja: „Latvijai jābūt latviešu valstij!”

1940. gadā „dižās krievu tautas” vadībā PSRS (patiesībā - Pastāvīgi Slepakov, Represēt, Sodīt) jeb CCCP (patiesībā - Стalinский Статистический Садистический Режим) mūs sāka pārmalt par „pādomju tautu”, latvjiešiem. Kolonizāciju, genocīdu, rusikāciju, asimilāciju dēvēja par „nāciju aplūšanu komunistiskajā sabiedrībā”. Faktiski tā bija latviešu kā Latvijas valsts nācijas un tautas vispāriznīdēšana. No LR (Latvijas Republika) tapām LPSR (Latviešu Pastāvīgais Sodīšanas Režīms). Divi klāt nākušie burti nozīmēja divi simti tūkstošus Sibīrijā izsūtītos, vergu darbos nomocītos, bada nāvē mirušos un pāris simtu tūkstošus bēglus Rietumos. Pārējiem LPSR nozīmēja nebrīvi, ikdienas smadzeņu skalošanu, melus, bailes,

orvelismu. Tomēr

– lai apspiesti, taču nesalauzti. Katru gadu (!) LPSR tika likvidētas 5 - 12 pretpadomju vai nacionālistiskas grupas. Pēc bruņotās pretestības apspiešanas tauta brīvības alkas pauða nevardarbīgā un kultūras rezistencē. Sapratāmies zemtekstos, pusvārdos, kāri tvērām katru brīvības nojausmu un mājienu. „Nevardarbīgai pretestībai Latvijāociāli nebija kopīga plāna, bet neociāli ilgtermiņā tā tika plānota nācijas apziņā un zemapziņā kā vēlēšanās atbrīvoties no okupantu varas un atjaunot demokrātiskas valsts neatkarību.” (H. Strods). Mūsu kā tautas vienīgais uzdevums bija izturēt! Cik ilgi? - Cik vajadzēs!

Bet šodien esam nacionālo pašapziņu un patriotismu zaudējoša tauta. Tautas sakāmvārdus papildinājis: „Savu zemi milu, savu valsti nē” Mums joprojām

nav savas nacionālas ideoloģijas. Kā šodienai Rainis teica: „Mēs tik maz esam pārliecināti par savu pastāvēšanu, nesen bijām kārklu vācieši un spaļu krievi,

nu esam kosmopolīti” Daudzos pašreizējā Latvijas „mīkstā valsts” ar polikorekto „glēvlatvismu” izraisa vilšanos; korumpētā vara aizvien zaudē tautas uzticību. Tauta sevi redz kā polittehnoloģiski manipulētu, tāpēc arī ir rūgšanas, sašutuma un protesta sporādīšanas izpausmes, ekonomiskā trimda kā „protests ar kājām” Valdošie ir aizmiršuši, ka nevis piekāpšanās, bet stingrs mugurkauls, principialitāte, vērtībapziņas nelokāmība ir mūsu kā nācijvalsts pastāvēšanas nosacījums. Saglabājoties esošajām tendencēm – no ES puses kā tautas izpostīšana, no Krievijas – kā valsts izpostīšana, mēs ejam uz nacionālās pašapziņas degradāciju un pārvēršanos par nacionāli nediferencētu iedzīvotāju masu, demogrāsku materiālu. Tomēr – lai arī LR Satversme (atšķirībā no Lietuvas, Igaunijas) joprojāmociāli neformulē mūsu valsts esības mērķi, taļu mēs, valsts nācija, to zinām: izturēt esošos destruktīvos procesus, atjaunot latviskumu, vēsturisko taisnīgumu un beidzot – uzplaukt! Satversmē kā secinājumu valsts himnas tekstam vajadzētu ierakstīt: „Mēs pateicamies Dievam par iegūto valsti un atgūto neatkarību!” Tas būtu pārpasaulīgo vērtību prioritātes apliecinājums. Mūsu pasaulīgo vērtību prioritātes sakārtojis jau K. Ulmanis: „Vispirms zeme, tauta, valsts, un tikai tad es pats!”

Atcerēsimies arī K. Skalbes teikto: „Latvija ir cīnas un darbs.”

Guntis Kalme

Lielākā vērtība

Latviešu tautai būs vēl krietni jāpastrādā, lai tiktu pie tāda labklājības līmeņa, kāds bija pirms okupācijas. Bet arī tad tas nebija ideāls. Tautu likteņus no vienas puses nosaka pasaules procesu diktētās neno-vēršamības un piespēlētās iespējas, bet no otras puses – ikvienas tautas ietekmīgāko ļaužu spējas un griba no neizbēgamajiem ļaunumiem izvēlēties mazāko, bet no veiksmes iespējām stabilāko. Vēstures procesi latviešiem 20. gadsimtā divas reizes devuši to, par ko simti citu tautu tikai sapņo - iespēju izveidot savu nacionālo valsti. Bet ne jau visos aspektos liktenis bijis mums labvēlīgs. 20. gadsimta sākumā Latvijā strauji attīstījās saimniecība, bet tad bija divkārša nacionālā apspiestība - no krievu un no vācu varām. Tās kavēja latviešu uzņēmēju rašanos un nacionālās apziņas veidošanos. Strādniekiem un kalpiem savā zemē bija maz iespēju iemantot labklājību un veidot ģimeni. Daudzi devās svešumā vai pievērsās pasaules revolūcijas idejām. Viņi kūluši svešas rījas, bet pašu tautai no tā bijis maz labuma.

Pirmajā pasaules karā latvieši zaudēja vairāk asinu nekā citas Baltijas tautas. To noteica pasaules procesi. Neatkarīgā Latvijas valsts sekmīgi apārstēja Pirmā kara brūces. Otrajā pasaules karā abas totalitāro okupantu varas Baltijā un PSRS arī pēc kara nesaudzīgi bendēja tos, kas varētu kļūt par godīgiem un gudriem valsts darbiniekiem. Latvijas un Igaunijas jaunos vīriešus okupanti spēja mobilizēt savās armijās un sūtīt uz apkaušanu. Ziemeļeiropas tautas karos zaudēja maz asinu un okupācijā nebija ilgi. Tās attīsta zinātni, tādēļ šodien sasniegušas lielu labklājību.

Latvija neatkarību atguva tad, kad tā bija naidīgu

Latvijai ir nākotne

18. novembra priekšvakarā man jādomā par laikiem, kas bijuši izšķirīgi mūsu valsts pastāvēšanai – neatkarības cīņas, okupācija, nacionālā pretošanās kustība, Atmoda un barikādes... Latviju kā latviešu nacionālu valsti ieguvām un atguvām tikai tāpēc, ka tautas griba un apņemšanās bija stipra, ka likteņgrīžos latvieši sadevās rokās. Arī Baltijas celā tautas stiprības kēdi veidoja visi - gan ļaudis ar krietnu mūža gājumu, gan vidējā paaudze, gan jaunieši un pavismaz bērni. Sadodoties rokās, mēs atkal atguvām savu valsti, kuras pamatmērķis ir latviešu tautas, latviešu valodas un kultūras pastāvēšana un attīstība.

Tomēr arī tagad, kas vairāk nekā 20 gadus dzīvojam neatkarīgā valstī, nacionālas Latvijas pastāvēšana nav nekas pašsaprotams vai uz mūžiem garantēts.

okupantu un garīgi svešu kolonistu pilna, bet valstij uzticamu, godigu un gudru vadītāju ļoti trūka. Neatkarība bija trausla. Tautai nācās "pirkt laiku" - pieciest to, ka svešzemnieki, viņu vietējie sulaiņi un gadījuma mantrauši sagrābj sabiedriskās bagātības. Tagad valsts jau ir stabila. Varam droši teikt patiesību.

Vadītāji, kas prot skaitīt naudu un valsts kabatu nejauc ar savējo, ir labāki nekā "grīdās gāzētāji", kas valsti grūž parādos. Bet Latvijai vajadzīgi arī valsts-vīri, kas jūt tautas ilgas un saredz tās ilgtermiņa nākotnē. Izcilais ārsts Pauls Stradiņš 1945. gadā ir sacījis: "Katrās tautas lielākā vērtība ir tās dzīvais spēks."

"Katrās tautas lielākā vērtība ir tās dzīvais spēks"

Pēc lieliem asinu zudumiem tauta tiecas tās atjaunot. Tas prasa daudz rūpju un arī līdzekļu. Latvijā tagad ir liela ienākumu nevienlīdzība. Joprojām turpinās netaisnības to sadalē. Nākotnē valstij būs vajadzīgi ne tikai augsto ierēdņu, kukuļnēmēju un kombinatoru bērni. Nepārliecina Labklājības ministrijas darbinieku iebildumi pret bērnu pabalstiem un piebildes, ka tie audzināšot liekēžus. Ar naudu nav jāmētājas, bet meitenes, kas sekmīgi beigušas skolas, ir daudzkāršojušas savu vērtību sabiedribai visa sava mūža garumā, kā arī pierādījušas, ka spēj sistematiski un mērķtiecīgi strādāt. Viņām ir morāls pamats bērnu audzināšanai saņemt atbalstu arī bez ilga darba stāža. Katrs, kas veido jaunu Latvijas kopēju un latviešu kultūras attīstītāju paaudzi, ir pelnījis ne tikai dzirdēt skaitstus vārdus par bērniem kā prioritāti, bet arī pieiekamu materiālu nodrošinājumu.

Vilnis Zariņš

Stiprākais nosacījums valsts pastāvēšanai ir tautas griba.

Tāpēc izšķiroši ir, cik mūsu tauta un tās griba būs stipra – šodien, rīt, pēc gadiem.

Latvija būs latviešu nacionāla valsts tik ilgi, kamēr tajā dzīvos latvieši un latviešiem dzīms bērni. Nacionālās apvienības prasības valsts budžetā demogrāfijas jomā pēc skarba sarunu raunda Saeimā un valdībā tika sa-dzirdētas, un atbalsts ģimenēm ar bērniem tika pa-nākts. Tas bija iespējams tikai tāpēc, ka NA idejas, at-balstīja sabiedrība. Cilvēki vēlreiz sadevās rokās, domājot par nākotni.

Uzsveru, ka vislielākā atzinība par demogrāfijas priekšlikumu izstrādi un virzīšanu jāizsaka Imantam Parādniekam.

Ināra Mūrniece

Zelts taču nerūs

Pedagoģiskās ētikas pamatā ir skolotāja garīgā piederība savai tautai, kas īstenojas pašatdevē jaunās paaudzes audzināšanas procesā. Skolās, kas ir tautas dzīvības spēka avots, tas nozīmē atgriešanos pie savām saknēm, pie tautas gara bagātībām, pie latviskām vērtībām.

Raksts "Cieš gan skolēni, gan skolotāji"

(10.10.2012 *Latvijas Avīze*) liecina par to, ka skola šodien ir attālinājusies no latviskām vērtībām un ka pedagogiem nevilcinoties jāmeklē ceļi, kā audzināt savai tautai garīgi piederīgas jaunās paaudzes. Katrs skolas saimes veiktais rezultatīvais meklējums ir vērtība, kas varētu mūs bagātināt. Tāpēc atļaujos sniegt nelielu ieskatu par mūsu skolas pedagoģiskajiem meklējumiem Bauskā.

Bauskas 1. vidusskolas saimē deviņdesmito gadu otrajā pusē mēs par galveno audzināšanas uzdevumu izvirzījām savas skolas un dzimtās zemes saimnieka izjūtas radīšanu skolēnos. Prognozējām, ka, atbildīgi darbojoties saimnieka pozīcijā, skolēnos izteiktāka vērtīsies pie nākuma un atbildības izjūta, mērķtiecība un neatlaidība, aktivitāte un radošums, iejūtība un prasīgums pret sevi. Un Mazais Ministru kabinets (MMK), kam skolas vadība, skolēni un skolotāji uzticēja organizēt un vadīt ārpusstundu dzīvi un darbību skolā, patiesi kļuva atbildīgs savas skolas saimnieks. Mēs, skolotāji, beidzot pamanījām, kāds spēks, kādi resursi slēpjās skolēnos!

Ik pavasarī MMK izstrādāja arī Pamatnostādnes jeb Skolēnu noteikumus jaunajam mācību gadam, ko, pēc apsriešanas klasēs, iesniedza apstiprināšanai Skolas padomei. Neparasta, un kā vēlāk izrādījās - loti audzinoša bija Noteikumu pēdējā sadaļa:

Nacionālās apvienības Ētikas komisijas vārdā izsaku sirsnīgu pateicību Gunāram Indāram par atbalstu izdevuma *Brīve* tapšanā un uzticību tam, ko mēs darām.

Lai arī mēs esam dažādi un ne vienmēr pilnībā vienisprātis, mums ir brīve uzsklausīt, izvērtēt līdzcilvēku domas un izjūtas par valsti, par ideāliem un nākotnes redzējumu. Paldies visiem lasītājiem.

VALSTS SVĒTKOS VĒLAM KATRAM IZJUST MŪSU LATVIJAS SIRDI, UZKRĀT MĪLESTĪBAS SPĒKU UN BŪT TIK STIPRIEM, LAI SPĒTU!

„Pacel augšup acis. Apskaties un vēro.

Svēta ir šī vieta.

Svēts ir brīdis šis.

Gaiši mūsu zemi pati saule svētī.

Gaiši mūsu tautu –

Svētī debesis.”

/Fragments no Leonīda Breikša balādes

„Akmeņi runā”./

Daiga Kalnbērziņa

Kas Bauskas 1. vidusskolas skolēniem liegts? 1. Pazemot savus skolas biedrus vai citus cilvēkus, apsaukajoties vai citādi pārkāpjot savstarpējo attiecību kultūras prasības. 2. Sagandēt savu veselību smēķējot, lietojot alkoholu vai narkotikas. 3. Nesaudzīgi izturēties pret skolas telpām, inventāru un skolas zaļo rotu.

Pārkāpjot kādu no šiem aizliegumiem, skolēns pats sevi izslēdz no Bauskas 1. vidusskolas saimes.

Ja kāds skolēns uzskata, ka šīs pamatnostādnes viņam ir nepieņemamas, viņam līdz jaunā mācību gada sākumam ar vecāku piekrišanu jāizvēlas sev skola ar viņam pieņemamiem noteikumiem.

Patikami piebilst, ka visā MMK darbības laikā Bauskas 1. vidusskolā bija tikai VIENS gadījums, kad skolēns sevi izslēdzza no skolas. Tas ļauj secināt, ka tur, kur ir izvēle, jaunieši paši rod vislabākos risinājumus, jo neviens labprātīgi neizvēlēsies darīt sev pāri. Probēmas rodas tad, kad šī veselīgā izvēle tiek liegta.

Šo ideju, šķiet, mēs bijām izcēluši no mūsu taujas gadsimtos uzkrāto vērtību tīnes. Latviešu folklorā nejūt bargu ierobežojumu un sodu nomācošās gaisotnes. Aiz-

liegumu pavada dabisks vieglums. Drikst - nedrīkst ir senču gudrības liecība, kriekas un raženas dzīves nosacījums. Audzinot bērnus kā ģimenē, tā skolā saskaņā ar mūsu tautas dzīves ziņu, ciešanu vietā skolas saimē veidojas atbildības un cieņas pilna, radoša un pacilājoša atmosfēra. Zelta vērts ir arī Ārijas Elksnes Aicinājums:

"Savāksim kopā it visu to mīlumu,
Tautas dziesmās un teiksmās kas snauž,...
Izraksim tēvu un vectēvu sirsnību -
zelts taču nerūs un nesapel..."

Anta Rudzīte

Kontakti: Nacionālās apvienības Ētikas komisija
Anta Rudzīte, Ētikas komisijas vadītāja,
tālrunis: 29378685

Daiga Kalnbērziņa, Ētikas komisijas locekle,
e-pasts: daiga.kalnberzina@gmail.com

Izdevuma dizains, mākslinieciskais noformējums:
SIA Reklāmas Dizaina Darbnīca